

משנה תרומות פרק ה

Mishnah Terumot, chapter 5

(1) If a *se'ah* of impure *terumah* fell into less than one hundred [*se'ah*] of non-sacred produce, or into *ma'aser rishon*, or into *ma'aser sheini*, or into consecrated produce, which were impure or pure, [rather, than being burned, as would be the law concerning actual defiled *terumah*] they [the *meduma*] must be left to rot

[the Rabbis feared that since Biblically it was neutralized by majority, if left for a significant amount of time to facilitate its burning, the priest may treat it leniently and come to eat it]. If that *se'ah* [of *terumah* which fell in] was pure, they [the mixed produce] may be sold to the priests for the [lesser] price of *terumah* [since the entire mixture is *meduma* and treated as *terumah*, priests only, may use it, thus it has less value], except for the value of that *se'ah* [which was *terumah* and belonged to the priest before it fell in as well]. And if it [the *se'ah*] fell into *ma'aser rishon* [of which the Levite has not yet given *terumat ma'aser* to the priest], it [all] is called by the name of *terumat ma'aser* [i.e., he asks the Levite that he exchange it for him for common produce and the Levite uses it all as *terumat ma'aser*]. And if it fell into *ma'aser sheini* or into consecrated produce, then they must be redeemed [and the money is used for food in Jerusalem, the produce is sold to the priest at the lesser value, except for the value of the *se'ah* of *terumah* which fell in]. If this non-sacred produce [into which the pure *se'ah* of *terumah* had fallen] was impure, [he sells it to the priest

רבנו עובדיה מברטנורא

א טאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין. דתרומה טמאה נמי עולה באחת ומאה: ירקבו. דאי אפשר לכהן לאכלה משום תרומה טמאה. והא דלא תנן ידלקו, משום דחיישינן דלמא אדמדליק להו אתי בהו לידי תקלה ואתו למיכל מנייהו משום דדמוע קיל להו לאינשי ולא מזדהרי ביה כולי האי: ואם טהורה היתה אותה טאה. וגם החולין טהורים: ימכרו לכהנים בדמי תרומה. שדמיה פחותים, לפי שאין לה אוכלים מרובים וגם אם נטמאת לא חזיא לאכילה: חוץ מדמי אותה טאה. שצריך ליתנה לכהן: ואם למעשר ראשון. טהור שלא נטלה ממנו תרומת מעשר נפלה. יבקש מן הלוי שיחליפם לו בחולין. ויעשם הלוי תרומת מעשר על טבלו: ואם למעשר שני והקדש. טהורים נפלה: יפרו. ויאכל דמי המעשר בירושלים, והדמוע ימכור לכהנים בדמי תרומה חוץ מדמי אותה טאה: ואם טמאים היו. החולין והמעשר ראשון שנפלה בהן תרומה טהורה, דהשתא לא מצי

א טאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין, או למעשר ראשון, או למעשר שני, או להקדש, בין טמאין בין טהורים, ירקבו. ואם טהורה היתה אותה הסאה, ימכרו לכהנים בדמי תרומה, חוץ מדמי אותה סאה. ואם למעשר ראשון נפלה, יקרא שם לתרומת מעשר. ואם למעשר שני או להקדש נפלה, הרי אלו יפרו. ואם טמאים היו אותן החולין,

at the reduced value as above and] they [the priests], will eat it [without liquid, so that the *terumah* portion will not become susceptible to impurity], in the form of dried crusts or parched corn, or they will knead it with fruit juice [which is not of the seven liquids that render food susceptible to impurity], or they will divide it into pieces of dough, so that a *ke-betzah* [the amount of an egg which is the minimum size required for foods to be susceptible to impurity] will not be in one place [in all the above the priest eats it in such a fashion as to safeguard the *terumah* from becoming defiled, which is prohibited. However, there is no prohibition against eating the non-sacred defiled produce].

(2) If a *se'ah* of impure *terumah* fell into one hundred [*se'ah*] of pure non-sacred produce [thus becoming neutralized, the reference is to pure non-sacred produce, i.e., which had not been rendered susceptible to impurity by liquids]: Rabbi Eliezer says: It [a *se'ah*] must be lifted out [and given to the priest] and is burnt, for I say: The *se'ah* that fell is the *se'ah* that is lifted [and the rest may be eaten]. But the Sages say: It [is neutralized and a *se'ah*] is lifted and is eaten [by the priest, in the form of] dried crusts or parched corn, or they will knead it with

רבנו עובדיה מברטנורא

למעבדינהו תרומת מעשר על מקום אחר, מפריש עליו תרומת מעשר וימכרנו לכהנים ויאכלום הכהנים: **ניקודים**. פירוש ביובש כמו יבש היה נקודים (יהושע ט: **או קליות**). כי היכי דלא תכשר התרומה הטהורה שיש בה, לקבל תומאה, דכל אוכל שלא בא עליו משקה משבעה משקים אינו מוכשר לקבל תומאה: **או ילושו במי פירות**. כגון מי תותים ורמונים דלא מכשרי: **או יחלקום לעיסות**. שיתן פחות מכביצה בכל עיסה ועיסה, דאוכל שהוא פחות מכביצה אינו מקבל תומאת אוכלים ואינו מטמא תומאת אוכלים. ואי קשיא מאי שנא מסאת תרומה טמאה שנפלה בחולין טהורים דאמרין ירקבו משום דעושה הכל תרומה ונחשב כתרומה טמאה טהורה שנתערבו, ואם כן תרומה טהורה וחולין טמאים נמי שנתערבו יחשבו כתרומה טהורה וטמאה שנתערבו ויהיו אסורים באכילה. ויש לומר דלא דמי, דלעיל הנך חולין נעשו כתרומה ליאסר לזרים מכח תרומה טמאה הלכך לכהנים נמי אסיירי כדין תרומה טמאה, אבל הנך חולין דהכא אין נעשים תרומה אלא מכח תרומה טהורה הלכך שריין לכהנים כתרומה טהורה: **ב סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורים**. והשתא התרומה עולה באחד ומאה ולא נעשה הכל מדומע, והחולין טהורים לא הוכשרו לקבל תומאה ולא טימתאן התרומה טמאה: **תירום ותשרף**. כשם שאם היתה תרומה טהורה תעלה ותאכל, כך הטמאה תירום ותשרף. והאי תשרף דומיא דתרכב שאסור ליהנות ממנה בשעה ששורפה דאי שרית ליה ליהנות ממנה אתי למיכלא דסבור שהיא מותרת על ידי ביטול: **תעלה ותאכל נקודים**.

fruit juice, or they will divide it into pieces of dough, so that the amount of an egg will not be in one place [as above, even though, if it became neutralized, it should have been permitted to eat in a normal fashion, the Rabbis, however decreed, that it should be treated as in the case above, where a *se'ah* of pure *terumah* fell into a pile of less than 100 *se'ah* impure non-sacred produce, (see Tosfot Yom

בְּמֵי פְרוֹת, או תתחלק לעסות, כְּדֵי שְׁלֵא יִהְיֶה בְּמִקוֹם אֶחָד כְּבִיצָה: ג סֵאֵה תְרוּמָה טְהוֹרָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה חֲלִין טְמֵאִין, תֵּעָלָה וְתֹאכַל נִקְוָדִים או קְלִיּוֹת, או תְלוֹשׁ בְּמֵי פְרוֹת, או תתחלק לעסות, כְּדֵי שְׁלֵא יִהְיֶה בְּמִקוֹם אֶחָד כְּבִיצָה: ד סֵאֵה תְרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה סֵאֵה תְרוּמָה טְהוֹרָה, בֵּית שְׁמַאי אוֹסְרִים, וּבֵית הַלֵּל מֵתִירִין. אָמְרוּ בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי, הוֹאִיל וְטְהוֹרָה אֲסוּרָה לְזָרִים וְטְמֵאָה אֲסוּרָה לְכֹהֲנִים, מָה טְהוֹרָה עוֹלָה, אִף טְמֵאָה

Tov and Rabbi Akiva Eiger)].

(3) If a *se'ah* of pure *terumah* fell into one hundred [*se'ah*] of impure non-sacred produce, [it becomes neutralized and] it [this *se'ah*] is lifted and is eaten [by a priest, in the form of] dry crusts or parched corn, or they will knead it with fruit juice, or they will divide it into pieces of dough, so that the amount of an egg will not be in one place, [even Rabbi Eliezer, who maintained above that the *se'ah* that fell is the *se'ah* that is lifted, here will admit that it is eaten in a manner safeguarding the *terumah* although when lifted it should have resumed its status of pure *terumah*, for Rabbi Eliezer's rule that the *se'ah* that fell is the *se'ah* that is lifted is only used to add stringency but not where it results in a leniency (Tosfot Yom Tov)].

(4) If a *se'ah* of impure *terumah* fell into one hundred [*se'ah*] of pure *terumah* produce: the School of Shammai prohibit [it all, maintaining that *terumah* falling into other *terumah* is not neutralized even in one hundred and one parts], but the School of Hillel permit [it all]. The School of Hillel said to the School of Shammai: Since the pure [*terumah*] is forbidden [to be eaten] by non-priests, and impure [*terumah*] is forbidden [to be eaten] by priests, then just as the pure [*terumah*] is neutralized [by falling into one hundred parts of pure common

רבנו עובדיה מברטנורא

ביושב כוליה כדפרשינן לעיל). והלכה כחכמים: ג תעלה ותאכל. בהא מודה רבי אליעזר דאף אותה סאה נאכלת, משום דלעיל תרומה טמאה נפלה אף על פי שנתבטלה בחולין הטהורים מכל מקום כשמגביהה שם תרומה עליה וחוזרת לשמה הראשון. אבל הכא דטהורה נפלה אף על פי שהחולין היו טמאים כשמגביהה חזרה לשם תרומה טהורה כמו שהיתה: ד בית שמאי אוסרים. דסברי תרומה טמאה שנתערבה בטהורה אינה עולה באחד ומאה כדמפרש טעמא לקמן: לאחר

produce], so too, the impure [*terumah*] is neutralized [by falling into one hundred parts of pure *terumah*]. The School of Shammai said to them, No! Just because the non-sacred produce which is treated leniently, by being permitted to non-priests, is capable of neutralizing the pure [*terumah*], shall *terumah*, which is treated stringently, by being forbidden to non-priests, be capable of neutralizing the impure [*terumah*]? After they [the School of Shammai] agreed with [the School of Hillel], Rabbi Eliezer says: It [the *se'ah*] must be lifted out and burned, but the Sages say: It is [regarded as] non-existent, because of its small quantity [since the whole mixture is all *terumah* belonging to the priests, it does not even require being lifted].

(5) If a *se'ah* of *terumah* fell into one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and [a *se'ah*] was lifted out, but fell in another place [which did not contain one hundred *se'ah*]: Rabbi Eliezer says: It produces *meduma* [the mixture is prohibited to non-priests] as [if the *se'ah* lifted which subsequently fell into the second pile was] certain *terumah* [since he holds, the *se'ah* lifted is the *se'ah* which fell in]. But the Sages say: It produces *meduma*, only proportionately [after it has been neutralized, in the first pile, only 1/100th part thereof is actually *terumah* and accordingly, it becomes nullified in one *se'ah* and only 1/100th part need be lifted from the second pile].

(6) If a *se'ah* of *terumah* fell into less than one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and [all] became *meduma* [i.e., prohibited to non-priests, since within the mixture there is a *se'ah* of *terumah*], and afterwards [a *se'ah* of the mixture] fell from the *meduma* into another place [i.e., into other non-sacred produce]:

רבנו עובדיה מברטנורא

שהורו. בית שמאי לדברי בית הלל. משום דהקשו להם בית הלל לבית שמאי ומה תרומה טהורה שהיא במיתה אצל הזרים עולה, טמאה שהיא בעשה אצל כהן לא כל שכן, וחזרו בית שמאי להורות כדברי בית הלל: **תירום ותשרף.** והשאר מותר: **אבדה במעוטה.** כיון דהכל תרומה ואין כאן גזל השבט אפילו לתרום אין צריך. והלכה כחכמים: **ה כתרומה ודאי.** רבי אליעזר לטעמיה דאמר שאני אומר סאה שנפלה היא סאה שעלתה: **אינה מדמעת אלא לפי חשבון.** הסאה שהגביה אין בה

תעלה. אָמְרו לָהֶם בֵּית שְׁמַאי לֹא, אִם הָעֶלְוֹ הַחֲלִין הַקְּלִין הַמְּתִרִין לְזָרִים, אֶת הַטְּהוֹרָה, תְּעַלֶּה תְּרוּמָה הַתְּמוּרָה הָאֶסוּרָה לְזָרִים, אֶת הַטְּמֵאָה. לְאַחַר שֶׁהוֹדוּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, תְּרוֹם וְתִשְׂרָף. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֲבָדָה בְּמַעוֹטָה: הִיא סֵאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה, הַגְּבִיחָה וְנִפְלָה לְמִקוֹם אַחֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מְדַמְעַת כְּתְּרוּמָה וְדַאי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֵינָה מְדַמְעַת אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבוֹן: וְסֵאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה וְנִדְמָעוּ, וְנִפְלָה מִן הַמְּדַמְעֵ לְמִקוֹם אַחֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר

Rabbi Eliezer says: It produces *meduma* as [if it were] certain *terumah*. But the Sages say: It produces *meduma* only in proportion [to the *terumah* in the mixture which fell in, and it only requires one hundred times as much as the portion of actual *terumah* within the *meduma* in order to be neutralized]; and that which is leavened [with *terumah*],

renders other dough leavened [as with *terumah*] only proportionately; and drawn water makes a ritual bath unfit only proportionately [if it flowed on the ground directly into the *mikvah*, i.e., a *mikvah* which had 21 *se'ah* of rain water may be filled with 19 *se'ah* of drawn water, provided it is done via *hamshakhah* (see Mikvaot 4:4)].

(7) If a *se'ah* of *terumah* fell into one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and it [a *se'ah*] was lifted up, and [a *se'ah* of] other [*terumah*] fell, and [again] it was lifted up, and [again a *se'ah*] of other [*terumah*] fell, this [mixture] is permitted, unless the *terumah* exceeds the non-sacred produce [i.e., a *se'ah* of *terumah* fell into it fifty one times].

(8) If a *se'ah* of *terumah* fell into one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and before it [a *se'ah*] was lifted up, another [*se'ah* of *terumah*] fell in, then [the whole] mixture is forbidden [to a non-priest; it is considered as if the two had

רבנו עובדיה מברטנורא

אלא חלק אחד ממאה תרומה והשאר חולין: ו אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון. לפי מה שיש תרומה בסאה זו של דמוע בעינין מאה מן החולין, ולא בעינין מאה סאין כנגד כל אותה סאה של דמוע, שאינה נחשבת כולה תרומה לאסור חולין שניים: ואין המחומץ מחומץ אלא לפי חשבון. עיסה של חולין שנתחמצה בשאור תרומה הרי כולה אסורה לזרים ואם נפל מאותה עיסה לתוך עיסה אחרת של חולין וחמצתה אינה אוסרת אלא לפי חשבון שאור של תרומה שמעורב בה. ולא מתסרא אחרונה אלא אם כן נפל מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיש בשאור של תרומה המעורב בה כדי לחמץ האחרונה בלא צירוף החולין המדומעין: ואין המים שאובים פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון. מקוה שיש בו עשרים ואחד סאים מי גשמים, ממלא בכתף תשע עשרה סאים ופותקן למקוה דרך המשכה והן טהורין, ואף על גב דשלשה לוגין מים שאובים פוסלים את המקוה, השאיבה כשרה כשהיא דרך המשכה והיה שם רוב שיעור המקוה שהם עשרים ואחד סאים מי גשמים והיינו לפי חשבון, דאין השאובים פוסלין המקוה כשהיא דרך המשכה אלא אם כן הם עשרים [סאים] מים שאובים שאין שם רוב שיעור מקוה ממי גשמים והלכה כחכמים: ו הגביהה. כדין תרומה שעולה באחד ומאה: הרי זו מותרת. וצריך לתרום: עד שתרבה תרומה על החולין. דהיינו עד שיפלו

אומר, מדמעת כתרומה ודאי. והכמים אומרים, אין המדמע מדמע אלא לפי חשבון, ואין המחמץ מחמץ אלא לפי חשבון, ואין המים שאובים פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון: ו סאה תרומה שנפלה למאה, הגביהה ונפלה אחרת, הגביהה ונפלה אחרת, הרי זו מותרת, עד שתרבה תרומה על החולין: ו סאה תרומה שנפלה למאה, ולא הספיק להגביהה עד שנפלה אחרת, הרי זו אסורה.

fallen together and does not have the required amount of one hundred to each, in order to neutralize them], but Rabbi Shimon permits [on the principle that since the first *se'ah* was about to be removed, we deem it as already having been removed, however where he was not aware that the first one fell into it until after the second one fell even Rabbi Shimon

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, מֵתִיר: ט סָאָה תְרוּמָה שֶׁנִּפְלְאָה לְמֵאָה, וּטְחָנָן וּפְחָתָהּ, כְּשֶׁם שֶׁפְּחָתָהּ הַחֲלִין, כִּךְ פְּחָתָהּ הַתְרוּמָה, וּמֵתֵר. סָאָה תְרוּמָה שֶׁנִּפְלְאָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה, וּטְחָנָן וְהוֹתִירוּ, כְּשֶׁם שְׁהוֹתִירוּ הַחֲלִין, כִּךְ הוֹתִירָהּ הַתְרוּמָה, וְאִסּוּר. אִם יָדוּעַ שֶׁהַחֲטִים שֶׁל חֲלִין פְּחוֹת מִשָּׁל תְרוּמָה, מֵתֵר. סָאָה תְרוּמָה שֶׁנִּפְלְאָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה, וְאַחַר כֵּן נִפְלוּ שֵׁם חֲלִין, אִם שׁוּגְגַ, מֵתֵר. וְאִם מְזִיד, אִסּוּר:

agrees that it is considered as if the two had fallen together].

(9) If a *se'ah* of *terumah* fell into one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and they were ground up [together] and they [the non-sacred produce] became less — [we assume] that just as the non-sacred produce has been reduced, so too, has the *terumah* portion been reduced [and the ratio remains one hundred to one and is thus nullified]. If a *se'ah* of *terumah* fell into less than one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and they were ground up and [the non-sacred produce] increased, [we assume] that just as the non-sacred produce has increased, so, too, has the *terumah* portion increased, and [therefore, all] is forbidden [to non-priests]. If it is known that the wheat of the non-sacred produce is finer than that of *terumah* [it being obvious that the non-sacred became more and now possesses the amount necessary to neutralize the *terumah*], it is permitted [to be eaten by non-priests]. If a *se'ah* of *terumah* fell into less than one hundred [*se'ah* of non-sacred produce], and afterwards, additional non-sacred produce fell into it; if [the additional non-sacred produce fell] unintentionally, it is permitted; but if [he put it in] intentionally [the Rabbis penalized him and], it is prohibited.

רבנו עובדיה מברטנורא

שם חמשים ואחד של תרומה אבל מחצה על מחצה שרי: ה' עד שנפלה אחרת. סאה אחרת של תרומה: הרי זו אסורה. דכמו שנפלו בבת אחת דמי: ור"ש מתיר. כשלא נודע לו נפילה ראשונה עד שנפלה שניה מודה ר"ש דכמאן דנפלו בבת אחת דמי, כי פליגי, היכא דנודע לו בנתיים ולא הספיק להרים עד שנפלה אחרת, רבי שמעון סבר כיון דעומד להרים, כמורם דמי, ואודא לטעמיה דאית ליה בעלמא כל העומד ליורק כזרוק דמי, וחכמים אומרים השתא מיהת לא הורמה. והלכה כחכמים: ט וטחנן. כולן בבת אחת: ופחתו. לא אמרינן חולין פחתו ולא התרומה ואין כאן מאה ואחד ואסור: ואם ידוע שהחטים של חולין יפות משל תרומה מותר. דשל חולין הותירו ושל תרומה לא הותירו ויש כאן אחד ומאה, ואף על גב דמעיקרא נאסרו חזרו והותרו בטחינה, ואפילו לכתחילה יכול לטחון כדי להתיר: ואם מזיד אסור. קנסוהו רבנן לפי שביטל איסור לכתחילה והוא הדין לכל איסורים שבתורה שביטלן במזיד שהן אסורים: